

2018-09-12

Justitiedepartementet/L6

Via e-post till:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

EU-direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten

Med anledning av förslaget till direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten vill Bankföreningen lämna följande synpunkter.

I Sverige finns det redan reglering om skydd för visselblåsare i lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden samt speciell reglering på finansområdet, till exempel i lag (2004:297) om bank-och finansieringsrörelse, 6 kap. 2 a och 2 b §§ och i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, 6 kap. 4 och 5 §§. Den svenska lagstiftningen, som till viss del vilar på EU-rätt, är inte samordnad, vilket kan ge upphov till frågetecken om vilket skydd en person egentligen har i en viss situation. En person bör ha samma skydd oavsett i vilken typ av företag man är anställd. Bankföreningen anser därför att det är positivt att det tas fram ett uniformt regelverk inom EU, vilket kan bidra till att den svenska lagstiftningen samordnas.

Specifika synpunkter:

Artikel 1 - Materieellt tillämpningsområde

- Punkt 1 – Bankföreningen föreslår att lydelsen "*eller lagmissbruk (abuse of law)*" i första stycket tas bort. Lydelsen är oklar och skapar förvirring, samtidigt som den innehåller ett stort inslag av subjektiv bedömning. Den passar också dåligt in i den svenska kontexten.
- Punkt 1 (d) – Bankföreningen föreslår föreslagen lydelse: "*Överträdelser som rör den inre marknaden, som avses i artikel 26.2 i EUF-fördraget, vad gäller handlingar som utgör överträdelser av reglerna om bolagsskatt eller system som syftar till att **enbart** erhålla skattefordelar som motverkar målet eller syftet med tillämplig bolagsskattelagstiftning.*"

Artikel 2 - Tillämpningsområde med avseende på personer

- Punkt 1 (c) – Bankföreningen anser att punkens omfattning är för vid och att den inte ska omfatta aktieägare. De repressalier som räknas upp i artikel 14 är inte sådana förfaranden som bolaget kan rikta mot sina aktieägare. För minoritetsaktieägare finns det skyddsregler i aktiebolagslagen i förhållande till majoritetsaktieägare.

Artikel 3 - Definitioner

- *Lagmissbruk* – Bankföreningen föreslår att definitionen tas bort. Lydelsen är oklar och skapar förvirring, samtidigt som den innehåller ett stort inslag av subjektiv bedömning.
- *Överträdelser* – Bankföreningen anser att definitionen inte bör omfatta **potentiella** överträdelser. Eftersom den rapporterade personen ska ha rimliga skäl för att tro att den information som rapporterades var riktig vid rapporteringstillfället innefattas redan potentiella överträdelser utan att det skrivs ut särskilt. Definitionen riskerar istället att uppmuntra till överrapportering.
- *Rapporterad person* – Bankföreningen anser att definitionen inte ska omfatta juridiska personer. Syftet med regelverket är att skydda fysiska personer mot repressalier i deras anställningsförhållanden. Juridiska personer befinner sig inte i en sådan utsatt ställning som kan likställas med en fysisk persons. En juridisk person skyddas dessutom av avtalsrätten mot uppsägning av avtal i förtid och liknande åtgärder.

Artikel 4 - Skyldigheter att inrätta interna kanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning av rapporter

- Punkt 2 – Bankföreningen anser att sista meningen ska tas bort. Det finns inga skäl för att personer som avses i artikel 2.1 d, c och d inte ska rapportera internt.
- Punkt 3 c – Bankföreningen anser att hela punkten ska tas bort. Det är inte proportionerligt att hela finanssektorn ska omfattas av regelverket, oavsett antal anställda eller storleken på omsättning. Att en verksamhetsutövare är sårbar för penningtvätt eller terrorismfinansiering medför inte en högre risk för att verksamhetsutövaren överträder unionsrätten. Finansiella företag är dessutom tillståndspliktiga och står under tillsyn. Detta borde snarare anses minska risken för att de skulle överträda unionsrätten. Andra verksamhetsutövare som inte är tillståndspliktiga eller står under tillsyn, men som bedriver en verksamhet som faktiskt medför hög risk för penningtvätt eller terrorismfinansiering, omfattas däremot av undantaget. Detta är inkonsekvent.
- Punkt 4 - Bankföreningen anser att hela punkten ska tas bort. Nationella undantag kommer att skapa avvikelser mellan medlemsländerna och bidrar till ojämlika konkurrensförhållanden. Det finns heller ingen anledning till varför

en person anställd på ett litet företag ska ha en sämre infrastruktur för rapportering än någon som är anställd på ett stort företag.

Artikel 5 - Förfaranden för intern rapportering och uppföljning av rapporter

Bankföreningen anser att regleringen av den interna rapporteringen är för detaljerad. Det borde lämnas till de enskilda rättsliga enheterna att utarbeta lämpliga kanaler för rapportering som är anpassade till verksamheten och organisationsstrukturen.

Det bör framgå tydligare att rapportering ska kunna ske konfidentiellt och inte anonymt.

Kravet på återrapportering är problematiskt och riskerar att komma i konflikt med annan lagstiftning, t.ex. regler om banksekretess i lag (2016:749) om bank- och finansieringsrörelse, 1 kap. 10 §, och kravet på tystnadsplikt i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, 4 kap. 9 §. Istället borde den rapporterade personen få en bekräftelse på att rapporten är mottagen.

Den rimliga tidsfristen borde vara den samma vid både intern och extern rapportering.

Artikel 13 - Villkor för att omfattas av skydd för rapporterade personer

Punkt 4 – Bankföreningen anser att punkten ska tas bort. Rapportering som sker direkt till media utan att rapport först skett internt till det berörda företaget medför stora risker för finansiella företag och för deras kunder. I värsta fall skulle en sådan åtgärd kunna starta en "run" mot en bank och medföra stabilitetsrisker. Skrivningen i punkten indikerar också att tillsynsmyndigheter och behöriga myndigheter skulle kunna vara opålitliga, inkompetenta eller korrupta, vilket är högst anmärkningsvärt. Punkten 4 bör därför tas bort.

Artikel 15 - Åtgärder för att skydda rapporterade personer mot repressalier

Punkt 5 – Bankföreningen anser att den omvända bevisbördan för arbetsgivaren framstår som konstig, med tanke på att denne är skyldig att ha ett rapporteringssystem som ska säkerställa konfidentialitet. En arbetsgivare som kan visa att man har ett sådant system borde inte omfattas av ytterligare beviskrav.

Det borde tydligt framgå av direktivet att en anställd som arbetar med rapporteringssystemet inte ska rapportera några konfidentiella uppgifter till sina överordnade. I annat fall finns det risk för att det uppstår konflikter mellan detta regelverk och andra rapporteringskrav.

Slutligen ställer Bankföreningen frågan hur det aktuella direktivförslagets tillämpningsområde, vilket enligt artikel 1.1 d) även innefattar rapportering om överträdelse av regler om bolagsskatt etc., förhåller sig till reglerna om

rapporteringsplikt enligt det nyligen antagna direktivet (EU) 2018/822 av den 25 maj 2018 om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang. Enligt det direktivet ska en förmedlare vara skyldig att inom 30 dagar rapportera ett rapporteringspliktigt gränsöverskridande arrangemang till behöriga myndigheter. Definitionen av förmedlare är mycket vid och innefattar den som utformar och marknadsför skattearrangemang men även den som "med beaktande av relevanta fakta och omständigheter och på grundval av de upplysningar som finns att tillgå och den relevanta sakkunskap och förståelse som krävs för att tillhandahålla sådana tjänster, vet eller skäligen kan förväntas veta att hon eller han har åtagit sig att, direkt eller genom andra personer, tillhandahålla hjälp, bistånd eller rådgivning med avseende på utformning, marknadsföring, organisation, tillgängliggörande för genomförande eller förvaltning av genomförande av ett rapporteringspliktigt gränsöverskridande arrangemang". Skulle en visseblåsare även kunna vara en sådan förmedlare som avses i det antagna direktivet? Och skulle ordningen med insamlingen av uppgifter om vissa skattearrangemang kunna samordnas för att minimera den administrativa bördan för företag och myndigheter? Se även kommentaren till artikel 1 och artikel 5.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Sara Ekstrand